

Äldreplan 2020 - 2023

Plan

Diarie-/dokumentnummer: KS2019/1500
Beslut: Kommunstyrelsen 2020-11-18 § 332/2020
Beredande politiskt organ: Kommunala pensionärsrådet
Ersätter tidigare beslut: Äldreomsorgsplan 2014 – 2023 KS2014/140
Giltighetstid: 2021-01-01 t.o.m. 2023-12-31
Dokumentansvarig: Sektorchef Trygghet och stöd
Senast uppdaterad av: Eva Regnéll

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Relation till andra styrdokument	3
3.	Syfte.....	5
4.	Viljeinriktning	6
5.	Underlätta bokedjan för äldre	6
6.	Främja seniorhälsa – ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet	6
7.	Insatser genom politiska uppdrag	7
	7.1 Förtur till lägenheter i markplan för äldre och personer med funktionsvariation	7
	7.2 Fler äldre i det förebyggande hälsoarbetet.....	7
	7.3 Halvering av avgiften för trygghetslarmet.....	7
8.	Levandegöra	8
9.	Uppföljning	8

1. Inledning

Sveriges kommuner har stora utmaningar. En av utmaningarna handlar om demografiska förändringar som medför behov av andra planer än tidigare. En åldrande befolkning kan ses som en del i en positiv utveckling där vi blir friskare, mer aktiva och lever längre. Andelen äldre i de äldsta åldersgrupperna ökar. Det ställer krav på en hälso- och sjukvård samt omsorg som kan möta behoven i denna befolkningsgrupp. Vård och omsorg ska anpassas efter individens olika behov. De äldre ska ges möjlighet att vara aktiva och delaktiga i sin egen vård och omsorg. Allt fler bor kvar i det ordinära boendet, vilket innebär att fler med stora behov av insatser får insatserna utförda i det ordinära boendet. Krav på utveckling och effektivitet i den kommunala hemsjukvården och omsorgen ökar. Rätt kompetens att ge trygghet och säkerhet för den enskilde, samordning av insatser och samverkan mellan olika aktörer är viktiga förutsättningar för att ge vård och omsorg av god kvalitet.

Äldreomsorgen är för många i Kungälv en viktig del av vardagslivet. Varje dag, dygnet runt, året om ska de invånare som har behov av stöd och vård få den omsorg de behöver för att få sina behov tillgodosedda. De ska kunna känna trygghet och leva ett värdigt liv. Många hundra personer arbetar inom äldreomsorgen i Kungälv för att ge stöd, vård och omsorg. Äldreomsorgen berör dock många fler av kommunens invånare än de som har insatser från äldreomsorgen. Nästan alla kommunens invånare är anhöriga och närstående till någon som får äldreomsorgens hjälp eller arbetar med att ge omsorg.

2. Relation till andra styrdokument

Planen är hierarkiskt underordnad programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap och tillser att programmet realiseras genom åtgärder inom fastställda områden.

Som utgångspunkter för Kungälvs kommuns äldreplan ligger Socialtjänstlagen (SoL), Hälso- och sjukvårdslagen, (HSL) samt Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. Kungälvs kommuns Välfärdspolicy (KS2018/1360) och kommunens kostpolicy (KS2019/1478) samt Riktlinjer för kost och nutrition inom äldreomsorgen i Kungälv är andra viktiga styrdokument.

Socialtjänstlagen definierar äldreomsorgens nationella värdegrund (5 kap 4 §, SoL). Den enskilde ska, så långt möjligt, kunna ha inflytande vid genomförandet av insatser i boende och annan service (5 kap 5 § SoL). Kommunen ansvarar för planering av insatser för äldre (5 kap 6 §, SoL).

Enligt de nationella målen ska äldre kvinnor och män:

- kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag
- kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende
- bemötas med respekt
- ha tillgång till god vård och omsorg

De fyra målen har genom regeringens skrivelse ”Framtidens äldreomsorg – en nationell kvalitetsplan” (Skr 2017/18:280), kompletterats med ett femte mål som handlar om jämställd vård:

- äldre kvinnor och män ska erbjudas en jämställd och jämlik vård och omsorg

I ”Läs mig! – nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer” (SOU 2017:21) föreslås åtgärder som syftar till högre kvalitet och effektivitet, bättre förebyggande och rehabiliterande insatser, tryggad personalförsörjning samt användning av välfärdsteknologi.

Värdegrund och värdighetsgaranti

Med värdegrund menas de etiska värden och normer som ska vara grunden för arbetet inom äldreomsorgen. Värdegrunden ska överensstämma med gällande lagar och regler inom området och befästa ett synsätt om att äldre ska kunna leva utifrån sin identitet och personlighet. Det innebär dels att kunna leva ett *värdigt liv*, dels att känna *välbefinnande*.

Med värdigt liv menas:

- En privat sfär och kroppslig integritet
- Möjlighet att upprätta och respekteras i sitt självbestämmande
- Individanpassning och delaktighet i beslut och insatser
- Insatser av god kvalitet
- Ett gott bemötande av den enskilde och dennes anhöriga
- Skälig levnadsnivå
- Skydd för skada och obehag

Välbefinnande är en subjektiv känsla men kan definieras enligt följande:

- En känsla av trygghet
- Upplevelse av meningsfullhet, sammanhang och en känsla av helhet i sitt liv. Upplevelser av samhörighet och gemenskap, stöd att leva efter sin kultur, livsåskådning och tro. Upplevelser av livsmod, eufori och lust.

Kungälv kommun har sedan flera år tillbaka infört en lokal värdighetsgaranti, utifrån äldreomsorgens nationella värdegrund. Avsikten är att tydliggöra hur äldreomsorgen arbetar för att ge äldre möjlighet till självbestämmande, delaktighet, hur den enskildes integritet värnas samt hur man ger ett gott bemötande. Den enskilde och dennes anhöriga ska känna till värdighetsgarantin samt hur de kan framföra klagomål om värdighetsgarantin inte håller vad den lovar. Värdighetsgarantin är en del av kommunens systematiska kvalitetsarbete.

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska varje kommun erbjuda en god hälso- och sjukvård till dem, som efter beslut enligt SoL, bor i särskilt boende. Varje kommun ska i samband med dagverksamhet, som omfattas av SoL, erbjuda en god hälso- och sjukvård till de som deltar i sådan verksamhet.

Socialstyrelsens nationella riktlinjer vid demensvård är indelade i olika områden, såsom:

- Förebyggande åtgärder
- Utredning och diagnostik
- Utredning och uppföljning efter fastställd diagnos och under demenssjukdomens förlopp
- Basal vård, omvårdnad och omsorg
- Aktiviteter, fysisk träning och hjälpmedel
- Boende, miljö, och organisation
- Läkemedelsbehandling
- Utredning, omvårdnad och behandling vid särskilda tillstånd
- Stöd till anhöriga

Kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål är också styrdokument för äldreomsorgen. Ett av de strategiska målen handlar om trygg omsorg med valmöjlighet. Målet bryts ner till ett resultatmål som handlar om behovstäckning inom äldreomsorgen nämligen:

KF Strategiska mål	KS Resultatmål
En trygg omsorg med valmöjlighet genom livet	Full behovstäckning inom äldreomsorgen

Resultatmålet ”Full behovstäckning inom äldreomsorgen” tolkas på följande sätt:

”Skapa kostnadseffektiva förutsättningar för olika former av boenden och utveckla den långsiktiga planeringen så att efterfrågan och behov matchas i enlighet med lagen”

Verksamhetsidé för stöd i ordinärt boende i Kungälv kommun:

Verksamheten utför stöd för att kunna bo i ordinärt boende så självständigt som möjligt utifrån behovsbedömda insatser från olika lagrum. Vi utför service, omsorg, socialt stöd, delegerade HSL-insatser, möjlighet att vistas på dagverksamhet samt tar emot och åtgärdar trygghetslarm. Verksamheten utgör ett stöd för att brukarna ska kunna leva ett meningsfullt liv präglat av oberoende och trygghet med respekt för självbestämmande och integritet i sitt ordinära boende.

Verksamhetsidé för vård och omsorgsboende i Kungälv kommun:

Kungälv kommun ska enligt biståndsbeslut erbjuda och anpassa boendeform där det finns personal dygnet runt. Vi ska skapa förutsättningar så att hyresgäster ska kunna leva ett så självständigt och meningsfullt liv som möjligt, utifrån individens behov genom självbestämmande och delaktighet. Hyresgäster som bor på vård och omsorgsboende skall känna trygghet, värdighet och tillit livet ut, där boendemiljön erbjuder gemenskap och samvaro.

3. Syfte

Syftet med planen är att skapa underlag för kommunal styrning, planering och utveckling av äldreomsorgen i Kungälv 2020-2023. Planen ingår i Program social hållbarhet 2020-2027.

4. Viljeinriktning

I äldreplan 2020-2023 fastställs vilka aktiviteter som ska genomföras fram till 2023, med utblick mot 2027. Aktiviteterna ska stödja en utveckling av kommunens insatser för äldre personer i Kungälv utifrån lagstiftning

Inom ramen för program Social hållbarhet – ökat innanförskap finns prioriterade områden såsom t ex Boende och Hälsa. I område Boende är ett av flera fokusområden att *underlätta bokadjan för äldre*. I område Hälsa ingår att *främja seniorhälsa – ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet*. Äldreplanen ska beskriva aktiviteter som stödjer dessa fokusområden.

5. Underlätta bokadjan för äldre

I program Social hållbarhet – ökat innanförskap (KS2019/0202) beskrivs Boende som ett prioriterat område. Den övergripande inriktningen är en social hållbar samhällsplanering som skapar förutsättningar att bryta boendesegregation och skapa mångfald i alla bostadsområden. I fokus är blandade upplåtelseformer, bra bostäder och samhällsservice. Att underlätta bokadjan för äldre betonas som en del i programmet.

Inom ramen för policyn Äldres boende - hållbar bostadsförsörjning (KS2020/0101) beskrivs behovet av ett aktivt arbete kring äldres boende. T ex att kommunen ska underlätta för äldre att flytta från en större bostad till en mer ändamålsenlig och tillgänglig bostad med närhet till service och kollektivtrafik. Vidare framgår i policyn att kommunen ska öka kunskap och förändra attityder kring äldres boende. Detta kan ske t ex genom dialog med unga seniorer kring betydelsen av att agera proaktivt utifrån egen boendesituation samt genom att förstärka beaktande av äldres boendesituation i stadsbyggande och planering. I Äldreplanen föreslås i första hand informationsinsatser till både medborgare och professionella om boende, boendeformer, proaktivitet och egenansvar.

Aktivitet fram till 2023	Ansvar
<ul style="list-style-type: none"> Info Sitt inte och vänta – informera om egenansvar, ”Bo bra som äldre – vad ska jag tänka på?”	Gemensamt ansvar för sektor Trygghet och stöd samt Samhälle och utveckling
<ul style="list-style-type: none"> Riktad information både internt (handläggare, utförare) och externt (föreningar, samarbetspartners) om äldres boende och boendeformer	Gemensamt ansvar för sektor Trygghet och stöd samt Samhälle och utveckling

6. Främja seniorhälsa – ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet

Aktivitet fram till 2023	Ansvar
<ul style="list-style-type: none"> Hälsofrämjande verksamhet – olika förebyggande och folkbildande aktiviteter i syfte att stärka medborgares förmåga att leva självständigt och genom folkbildning bidra till god hälsa och delaktighet	Ann-Charlotte Björkqvist, enhetschef och MAR, Rehabiliteringen

<ul style="list-style-type: none"> • Utöka samarbete med föreningar och civilsamhälle i syfte att äldre medborgare ska kunna leva ett självständigt liv med god hälsa 	Ann-Charlott Björkqvist, enhetschef och MAR, Rehabiliteringen
<ul style="list-style-type: none"> • Undersöka möjligheten att utveckla ”Stödlinje för äldre” - ett samtalsstöd för den som känner sig orolig eller ensam, stödlinjen kan också vara ett stöd till praktisk hjälp att hitta rätt för fortsatt stöd/insats 	
<ul style="list-style-type: none"> • ”All age hub” (pågående projekt GR) - en samverkansplattform för forskning, utveckling och innovation som främjar tillgängliga boendemiljöer och välfärdstekniktjänster så att människor oavsett ålder och funktionsvariation kan leva självständiga och trygga liv. 	Samuel Sjunnesson

7. Insatser genom politiska uppdrag

7.1 Förtur till lägenheter i markplan för äldre och personer med funktionsvariation

Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Dialog med kommunala bostadsbolag/stiftelse om ev förändring av stadgar (nuvarande stadgar hindrar förtur till äldre eller personer med funktionsvariation)	

7.2 Fler äldre i det förebyggande hälsoarbetet

Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Se ”Främja seniorhälsa- ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet” Utöka samarbete med föreningar och civilsamhälle i syfte att äldre medborgare ska kunna leva ett självständigt liv med god hälsa	
Folkbildning – en av hörnstenarna i förebyggande hälsoarbete, kan fokusera på t ex pandemi och god folkhälsa	

7.3 Halvering av avgiften för trygghetslarmet

Aktivitet fram till 2023	Ansvar
Kartlägg antal personer som endast har trygghetslarm, beräkna de ekonomiska effekterna för individ och kommunen av en sänkt avgift för trygghetslarm	

8 Levandegöra

Äldreplanen 2020-2023 utgår till stor del från befintliga uppdrag inom kommunen. Inom förvaltningen är det prioriterat att tydliggöra vem som ska arbeta med respektive uppdrag och koordinera dessa.

Planen ska följas upp kontinuerligt för att tillse att realiseringen av insatserna sker enligt planering. Planen ska publiceras på kommunens hemsida tillsammans med övriga styrdokument.

9 Uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap och ska tillse att den är ändamålsenlig. Om det under perioden visar sig att planen behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans.

Uppföljningen av program Social hållbarhet kommer integreras i Kungälv kommunens uppföljning av Agenda 2030, där planens aktiviteter följs upp årligen via en gemensam rapport. Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan samt plan trygg i Kungälv. Samtliga planer kommer följas upp utifrån centrala indikatorer.

